

23.2.2011

Algâalmugij uásálistemvuodâ kalga turviđ tave ooláádmudo oovtâstpargoost

Onne nuuvâi nubbe tave ooláádmudo parlamentaarlâš foorum, mast säämi parlamentaarlâš rááđi (SPR) ovdâstij Suomâ sämitige já SPR saavâjodetteijee Klemetti Näkkäljärvi. “Foorum vuolgâttij noonâ saavâ tave ooláádmudo oovtâstpaargon uásálistee stattaíd. Almosciälkkámušâst foorum váátâ staatâid oovtâstpargoost algâalmugijguin ráhtiđ maali, maht algâalmugij uásálistem- já vaikuttemáhđulâšvuodah torvejuvvoje tave ooláádmudo oovtâstpargoost” muštâl Näkkäljärvi, kote lâi SPR já algâalmugij áinoo ovdâsteijen valmâštâlmin foorum almosciälkkámuš.

Tave ooláádmudo (TO) lii oovtâstpargo neelji täsiárvusii kyeimi: Euroop Union, Ruošâ, Taažâ já Island kooská. Eennâmtiedâlávtt tave ooláádmudo kuávlv luávdá Taveviestâr-Ruošâ, Nuorttâmeerâ já arktâsijd kuávluid, fáárunluhâmáin Barents kuávlv. Ovtâstumstaatah já Kanada lává tave ooláádmudo tárkkoeijee-enâmeh. Tave ooláádmudoost láá nelji kyeimivuodâ: pirâs-, sosiaal- já tiervâsvuodâ-, jotolâh- já logistiik- sehe kulttuurkyeimivuotâ. Vuossâmuš tave ooláádmudo parlamentaarlâš foorum tollui Brysselist ive 2009. Sâmmiliih uásálistii foorumân SPR já arktâsij parlamiänttârij pissoo komitea pehti.

Parlamentaarlâš foorum iävtut algâalmugij vuoigâdvuodâi vuotânväldim tave ooláádmudo pargoost. “Lam uáli tuđâvâš foorum almosciälkkámušân já SPR poorgâi ennuv almosciälkkámuš oovdân. Čäällimkode vuáđusteijee iävtuttâsâst almosciälkkámušân ij lamaš aalgâst säänigin algâalmugij vuoigâdvuodâin. Tääi algâalmugij vuoigâdvuodah láá valdum vuotân vijdâht almosciälkkámušâst já ton kyeimivuodâohjelmijn. Lii tehálâš, et algâalmugij vuoigâdvuodah váldoje vuotân horisontaallávtt ” muštâl Näkkäljärvi tuđâvâžžân.

Foorum vaadâi almosciälkkámušâstis, et tave ooláádmudo já algâalmugij koskási oovtâstpargo kalga lasettid já jienâlmittid. Pirâskeyeimivuodâst foorum avžuuttij staatâid turviđ algâalmugij vuoigâdvuodâid udâsmuvvee energia oovdeddijn. Lasseen luánduriggoduvâiguin ávhástâldijn kalga kiddid eromâš huámâšume algâalmugij vuoigâdvuodâid já kulttuurlijd já pirâslijd vaikuttâssâid. “Lam uáli tuđâvâš ko almosciälkkámuš vátâmâššân lâi, et udâsmuvvee energiahámijguin já luánduriggoduvâiguin ávhástállâm ij uážu äštid algâalmugij vuoigâdvuodâid. Meid Ruošâ staatâ tuhhiittij mieliduvvoo hammiimijd. Piegghâveimimurâstuvah láá jieškote-uv sâmmilij asâtem kuávluid äštâm puásuituálu. Luánduriggoduvâiguin ávhástállâm, tego oljo poorâm, eromâšavtt Ruošâst lii äštâm maanġâi algâalmugij áigápuáđu já kulttuur jotkášume. Tuáivumiield almosciälkkámuš váldoo vuotân Ruošâ energiapolitiijkâst.” Näkkäljärvi muštâl.

Foorum iävtuttij, et sosiaal- já tiervâsvuodâkyeimivuotân valduuččij uđđâ uási, mii kuáskâ árbivuávâlij iäláttâsâi turvim já ovedem. “Taat lii uáli tehálâš iävtuttâs. Árbivuávâlij iäláttâsâi hiäjus kannattemvuotâ já iäláttâsâi hártuttemiävtui hiäjunem lii jodettâm motomijn algâalmugsiárvusijn tuodâlijd vädisvuodâid. Ovdâmerkân Kanadast, ko nuárjunâhkikävppi lii EU kieldim keežild uccom, te miäcâsteijee tienâstâási lii hiäjusmâm já maanġah láá karttâm luoppâđ iäláttâsâst. Taat lii jodettâm sosiaallijd vädisvuodâid tegu alkoholismân já jobá jiešsurmijd” Näkkäljärvi muštâl.

Tave ooláádmudo uđđâsumos kyeimivuotâ lii kulttuurkyeimivuotâ. Foorum tiäduuttij, et algâalmugij aktiivlâš uásálistem kulttuurkyeimivuotân lii eromâš tehálâš. “Algâalmugijn lii ennuv addeelmâš kulttuurkyeimivuotân. Algâalmugij muusik, taaidâ, tyeji já oovdânpyehtee taiduuh kolgâččii leđe kyeimivuodâ kuávdâžist” Näkkäljärvi uáiná.

“Tääl lep finnim tehálijd aašijd foorum almosciälkkámušan já mij kolgâp huolâttid tast, et toh meiddei váldojeh vuotân tave ooláádmudo jieškote-uv kyeimivuodâin já oovtâstpargoost. Mij algâaalmugeh já säämi parlamentaarlâš rááđi kolgâp ráhtid iävtuttásâid tast, maht julgáštásâst čuázžoo tehálijd aašijd puáhtá olášuttid. Eromâšávt mij kolgâp suogârdállâđ tom, maht algâaalmugij uásálistemvuodâ puáhtá pyeremustáa turvid tave ooláádmudo oovtâstpargoost. Puáttip kiedâvuššâđ ääši SPR stiivrâ puáttee čuákkimist čuánuimáánust já tuáivumiield finnip talle valmâštállâmpargo pyereest aalgân”, Näkkäläjärvi muštâl.

Kuálmád tave ooláádmudo parlamentaarlâš foorum uárnejuvvoo Ruošâst ive 2013.

Lasetiäduh: Saavâjodetteijee Klemetti Näkkäläjärvi, klemetti.nakkalajarvi@samediggi.fi,
+358505242109